

## คุยกับนักเขียนรางวัลซีไรท์คนล่าสุด\*

ถ้าพูดถึงนักเขียนปัจจุบันที่สามารถเขียนหนังสือให้คนอ่านอมยิ้ม หรือหัวเราะคนเดียวได้ขณะทีอ่าน ทั้งที่เนื้อหาของเรื่องก็ไม่ใช่เรื่องตลกนัก ก็เห็นจะมีอยู่ไม่กี่คน

ถ้าพูดถึงนักเขียนที่ชอบสร้างตัวละครเป็นหนุ่มเจ๊ม เจ๊ม ซื่อจนดูออกจะเซ่อ แต่น่าเอ็นดู จริงใจจนตรึงใจคนอ่าน ก็มีอยู่น้อยคนเช่นเดียวกัน

และถ้าจะพูดถึงนักเขียนที่มีงานเขียนหลากหลายทั้งเรื่องสั้น เรื่องยาว สารคดี กวีนิพนธ์ คอลัมน์ หนังสือสำหรับเด็ก และบทโทรทัศน์ แถมยังหลากหลาย จนต้องบอกว่า “ซ้าย ขวา รัก โศก ตลก ผี...” อีกด้วยแล้ว น่าจะระบุชื่อนักเขียนคนนี้ได้เลยทีเดียวน่า คือ คุณวณิช จรุงกิจอนันต์ นักเขียนผู้ได้รับรางวัลซีไรท์ ประจำปี 2527 จากหนังสือรวมเรื่องสั้นชุด “ซวยเดียวกัน”

คุณวณิช เป็นนักเขียนโดยอาศัยทั้งพรสวรรค์และพรแสวงที่ซ่อนอยู่ในตัวเอง เพราะโดยพื้นฐานการศึกษาแล้ว คุณวณิชศึกษามาทางด้านศิลปะจากโรงเรียนช่างศิลป์ จบปริญญาตรีทางด้านภาพพิมพ์ จากคณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร และจบปริญญาโทสาขาวิชาเดียวกัน จากมหาวิทยาลัยรัฐแคลิฟอร์เนีย เมืองลองบีช สหรัฐอเมริกา ผลงานทางด้านภาพพิมพ์ที่ทำในสมัยเรียนหนังสือก็มีมากพอสมควร แต่คุณวณิชก็ได้นำความรู้ที่ร่ำเรียนมาประกอบอาชีพโดยตรงเลย คุณวณิชนำเอาความรู้ทางศิลปะมาประสานกับความสนใจด้านหนังสือและวรรณกรรม แล้วก็เลยทำงานด้านนี้มาตลอด โดยเคยทำหน้าที่ฝ่ายศิลป์ให้กับหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยรายวัน ทำหน้าที่ฝ่ายศิลป์ให้กับธนาคารกสิกรไทย ทำงานที่บริษัท ฟรีเมียร์พับลิชชิง วารสารบ้านของการเคหะแห่งชาติ เป็นต้น

ปัจจุบัน คุณวณิชเป็นนักเขียนอิสระเต็มตัว ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ว่า คุณวณิชค้นพบตัวเองว่า สิ่งที่เป็นได้ดีที่สุด...อย่างน้อยก็ขณะนี้...คือเป็นนักเขียน เพราะเธอเขียนด้วยใจด้วยความรู้สึก จึงทำให้เรามีเพชรประดับวรรณกรรมอีกเม็ดหนึ่ง และเป็นเพชรล้ำค่าที่น่าภูมิใจยิ่ง เพราะคุณวณิชเธอพิสูจน์ค่าของเธอให้เราเห็นด้วยผลงานหลายแบบหลายรส และในปีนี้ผลงานส่วนหนึ่งของเธอก็ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับรางวัลซีไรท์...รางวัลที่เปรียบกันว่าประจูดรางวัลโนเบลทางวรรณกรรมของไทย...

แม้ว่าผลการตัดสินรางวัลนี้จะเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ไม่ว่าปีนี้หรือปีไหน มากบ้างน้อยบ้าง ก็ต้องถือเสียว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่คนเราอาจจะมีความคิดเห็นในสิ่งเดียวกันแตกต่างกันออกไป การให้รางวัลวรรณกรรมไม่ใช่ข้อบ่งชี้หรือข้อยุติเพียงประการเดียวว่า ผลงานของใครจะดี-เลวกว่ากัน นักเขียนเองต่างหากที่ต้องพิสูจน์ตนเองและแข่งขันกับความล้ำ เจื้อย หมด “ไฟ” หรือ “ความแสบ” ของตัวเอง

\*บทความนี้เขียนเพื่อลงพิมพ์ในหนังสือ HELLO เมื่อ พ.ศ.2527

ผลงานเรื่องสั้นชุด “ชอยเดียวกัน” เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นเล่มแรกของคุณวาณิช นี่ก็เป็นข้อท้วงติงอีกข้อหนึ่งเหมือนกันว่า ผลงานน้อยเกินกว่าจะเรียกว่าเป็นนักเขียนเรื่องสั้น กรรมการตัดสินก็คงจะคิดเหมือนผู้อ่านอีกหลาย ๆ คนว่า ปริมาณไม่สำคัญเท่าคุณภาพ หนังสือรวมเรื่องสั้นชุดนี้ก็ไม่ถึงขนาด “คุณภาพคับแก้ว” แต่มีจุดเด่นที่เราอารมณ์หลากหลาย บางเรื่องมีลีลาตลกยั่วล้อตามแนวคิดของผู้เขียน บางเรื่องเศร้าสลด บางเรื่องก็ระทึกใจ บางเรื่องก็ซึ้งใจ ฯลฯ งานวรรณกรรมซีไรท์เท่าที่ผ่านมาทำให้เราคาดการณ์เอาไว้ว่าเรื่องที่จะได้รับรางวัลควรจะ เป็นแนวสะท้อนสังคมด้วยท่วงทำนองจริงจัง เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้จบลงแล้วด้วยความหรรษา ในอารมณ์ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่างานเขียนทุกเรื่องทุกสในหนังสือเล่มนี้แสดง*ความจริง*ของชีวิต และสังคม ด้วย*ความงาม*ทางวรรณศิลป์ อีกทั้ง*ความง่าย*ของเนื้อหา ภาษา และกลวิธีแต่ง ก็มี ได้บดบัง*ความจริงใจ*และ*ความจริงใจ*ของผู้เขียนที่จะแผ่กระจายความคิดอย่างมีเหตุผลไว้เลย ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เป็นหนังสือที่คนอ่านทุกระดับอ่านได้ “รู้เรื่อง”

ได้กล่าวมาแล้วว่า งานเขียนของคุณวาณิชมีหลายประเภท ขอรวบรวมไว้ ณ ที่นี้ เพื่อประโยชน์แก่ผู้สนใจหาอ่าน

#### นวนิยาย

1. เกหาสน์ดาว

#### เรื่องสั้น

1. ชอยเดียวกัน

#### กวีนิพนธ์

1. บันทึกแห่งการเดินทาง

#### สารคดี

1. จดหมายถึงเพื่อน 1
2. จดหมายถึงเพื่อน 2
3. ประเดี้ยวเดียวที่จตุรัสแดง
4. จดหมายถึงแม่จำเนียร
5. เลาะยุโรป
6. รอยยิ้มหลังม่านหยก

#### คอลัมน์

1. ริมระเบียง
2. ไร้สารคดี ชุด เพื่อนผู้อยู่ในบ้าน
3. สวัสดิ์ศรีขอบคุณผู้หญิง

4. สันทนาประสาจน
5. ซอยใจสบาย
6. กระเทียมเจียว
7. ออกหัก..แต่ไม่หักตาย

#### หนังสือสำหรับเด็ก

1. เด็กชายกมลเที่ยวบ้านทุ่ง
2. เขี้ยวสิงโต
3. แม่หนูผู้กล้าหาญ
4. ลูกเสื่อหาเหยื่อให้แม่
5. ธรรมชาติคือครู

นอกจากนี้แล้ว คุณวณิชยังเคยเขียนคอลัมน์ตอบปัญหาหัวใจ โดยใช้นามปากกาว่า “สุริยฉาย” และยังเขียนบทโทรทัศน์อีกหลายเรื่อง ผลงานอื่น ๆ ที่ยังไม่รวมเล่ม มีลงพิมพ์อย่างสม่ำเสมอในนิตยสารชั้นนำของไทยหลายเล่ม ได้แก่ สตรีสาร ลลนา เปรี๊ยะ ต่วยตูน เดลินิวส์ ต่อไปนี้เป็นบทสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลงานเขียน

วันสัมภาษณ์เป็นวันที่เราเชิญคุณวณิชมาอัดเทปโทรทัศน์รายการ “รวมคำแห่งปริทัศน์” ซึ่งเป็นรายการให้ความรู้ทางวิชาการแก่ประชาชนทั่วไปในต่างจังหวัด คำถามแรกที่เราถามคุณวณิชเป็นคำถามแบบฉบับคือ ให้คุณวณิชเล่าประวัติงานเขียน คุณวณิชคงจะตอบคำถามนี้ซ้ำซากมาหลายครั้ง แต่เธอก็ยังเต็มอกเต็มใจเล่าให้ฟังอีกว่า

“การเขียนหนังสือนี้ ถ้าจะนับตั้งแต่สมัยหัดเขียน ก.ไก่ ข.ไข่ แล้ว ที่เริ่มเขียนอันแรก รู้สึกจะเป็นร้อยกรอง คือหัดเขียนกลอน สมัยเรียนชั้นมัธยมอยู่ที่โรงเรียนบางปลาหม่า...สูงสุดสมัย ผดุงวิทย์...พอราว ๆ สัก ม.5 หรือ ม.ศ.2-3 ก็เริ่มเขียนกลอน เพราะคุณครูที่สอนภาษาไทย สนับสนุนให้เขียน ตัวเองก็ชอบ ก็เริ่มเขียนกลอน อย่างอื่นไม่ค่อยได้เขียน แต่เป็นคนที่ชอบวิชาภาษาไทย ชอบการเขียนอะไรทำนองนี้ วิชาภาษาไทยไม่ค่อยมีปัญหา ไปมีปัญหากับอย่างอื่น ก็พวกคำนวณ พวกอะไรอย่างนี้...

...ตรงนี้คุณวณิชพูดกลัวหัวเราะ เป็นทำนองรู้กันในพวกเรียนภาษาไทยหรือชอบภาษาไทย ที่มักจะไม่ชอบบวกลบตัวเลข...

“...วิชาภาษาไทยไม่มีปัญหา ก็ทำได้สบาย ๆ พอจบชั้นมัธยม 6 หรือ ม.ศ.3 ก็เข้ามาเรียนต่อที่โรงเรียนช่างศิลป์ ก็ยังเขียนกลอน ตอนนั้นก็รับหนังสือชัยพฤกษ์ อะไรพวกนี้ มีคอลัมน์กลอน ก็พยายามเขียนกลอนอยู่เสมอ จนกระทั่งไปเข้าเรียนที่คณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร มันก็มีบางช่วงที่รา ๆ ไปไม่ค่อยได้เขียน แต่ก็มึราว ๆ สักปี 2-3-4 ที่เริ่มหันมาเขียนกลอนจริงจัง คือรู้สึกว่าจะเอาใจใส่เรื่องการเขียนกลอนมากเป็นพิเศษ....”

...ไม่ต้องสงสัยเรื่องความเอาใจใส่ในการเขียนกลอนอย่างจริงจังของคุณวณิชเลย เพราะเธอทำให้ทีมกลอนสดของมหาวิทยาลัยศิลปากรครองถ้วยชนะเลิศหลังจากว่างวันให้สถาบัน การศึกษาอื่นผลัดกันครอบครองมานาน..นอกจากกลอนแล้วคุณวณิชเขียนอย่างอื่นอีกหรือไม่ คุณวณิชให้คำตอบว่า...

“เคยพยายามคิดที่จะเขียนเรื่องทำนองร้อยแก้วบ้างเหมือนกัน เป็นต้นว่า พวกเรื่องสั้น พวกอะไอย่างนี้ แต่ว่าเมื่อผมกลับไปมองตัวเองแล้ว คิดว่าเป็นเพราะ ไม่ใช่ว่าไม่มีความสามารถ จะเขียน แต่คิดว่าเป็นเพราะขาดความเข้าใจ ตัวเราไม่รู้ว่สิ่งที่เราเขียนไปแล้วนี้ เราเขียนมันทำไม เพราะอะไร เขียน ๆ ไปแล้วก็ล้มเหลว คือก็เคยเขียนเรื่องสั้นไปลงหนังสือ เขาก็ส่งคืนกลับมาบ้าง เขาก็ลงตะกร้าไปบ้าง เข้าแฟ้มไปบ้าง อะไอย่างนี้ ก็มีอยู่..แต่น้อย ไม่ถึงกับมาก อีกอย่างที่ผม อยากรจะบอก คือผมไม่ค่อยเสียกำลังใจ เวลาเขียนเรื่องแล้วไม่ได้ลงหรือลงตะกร้า แม้กระทั่ง เขียนกลอนหรือเขียนอะไรก็ตาม คือรู้สึกว่ที่เราเขียนเพราะเราต้องการจะเขียน เรารู้สึกว่... และก็ไม่เคยคิดปฏิเสธ ไม่เคยคิดต่อต้านว่ เอ๊ะ ก็เรื่องเราดี ๆ ทำไมไม่ลงให้เรา เพราะอะไร.. อย่างนี้ ไม่เคย คือรู้สึกว่อยากรจะเขียนก็เขียน เมื่อไม่ได้ลงก็คิดว่เป็นเพราะไม่ดี ก็มีความคิด อยู่แค่นั้น แล้วก็เขียนไปเรื่อย ๆ เขียนกลอนนะอะ เรื่องพวกอื่น ๆ เขียนน้อย ทำหนังสือมหา วิทยาลัยก็เขียนบ้างนิด ๆ หน่อย ๆ ก็เป็นเรื่องซึ่งเมื่อกลับไปอ่านแล้วก็เห็นว่มันไม่ค่อยดีนัก จน เมื่อเรียนจบจะทำงาน ระหว่างนั้นก็มีความคิดว่จะเขียนหนังสืออยู่ แต่ว่ว่ามันคล้าย ๆ กับว่ เรา ไม่ได้อยู่ในวงการ ไม่ได้อยู่ในวงการของคนเขียนหนังสือ หรือไม่ได้มีเพื่อนฝูงว่จะตั้งกลุ่มหรือ ช่วยเรว่กันและกันให้เขียนหนังสือ ผมก็ไปยุ่ง ๆ อยู่กับหนังสือรายวันอยู่บ้าง เพราะมีเพื่อนไป ทำที่นั่น ไปเริ่มเขียนคอลัมน์ประจำเกี่ยวกับเรื่องเพลงลูกทุ่ง เพราะว่ชอบเล่นเรื่องเพลงลูกทุ่ง...”

...เท่าที่รู้มานั้น ได้ข่าวว่คุณวณิชไม่ใช่แต่ชอบเรื่องเพลงลูกทุ่ง เธอชอบร้องด้วยซ้ำไป เห็นหน้าเธอเป็นจอห์น เดนเวอร์อย่างนี้ เวลาใช้สำเนียงสุพรรณธร้องเพลงลูกทุ่ง ครีศรี ครีประจวบ อาจจะต้องเงี่ยหูฟัง...

“...สมัยนั้น สุจิตต์ วงษ์เทศ เขาทำหน้าที่วัฒนธรรมที่ประชาชาติ ผมรู้สึกว่เขาจะ บอกว่ เอ้า ลองเขียนมาดู เพราะเขาเห็นว่ผมชอบคุย เรื่องเพลงลูกทุ่ง ก็เขียนได้ไม่มากสัก 10 ครั้งเห็นจะได้ ก็เตรียมตัวไปอเมริกา พี่เขาชวนไปก็ไป

“แต่ก่อนจะไปอเมริกา ผมก็ไปทำรีซ่า แล้วก็ไปสอบภาษาอังกฤษ ผมก็เขียนเรื่องสั้น เกี่ยวกับการสอบภาษาอังกฤษนั้นมาเรื่องหนึ่ง ชื่อเรื่อง **มิชิแกนเทสต์** แล้วก็ส่งไปลงหนังสือ ลลนา ก่อนหน้านี้ก็เคยเขียนเรื่องสั้นเรื่องหนึ่งส่งไปลงลลนา แต่ว่ไม่ใช่เรื่องสั้นที่ต๊นั๊ก เพราะ ว่มันอยู่ในแฟ้มนานมากกว่าจะลง แต่ว่เรื่องมิชิแกนเทสต์นี้ ส่งไปปั๊บเขาก็ลงให้ทันที”

... คุณวณิชก็เริ่มดังเป็นพลุเอาตอนนี่เอง เพราะเรื่องมิชิแกนเทสต์กลายเป็นเรื่อง สั้นประจำตัวของเธอไป ...

- เป็นเรื่องสั้นเรื่องแรกที่ลงพิมพ์หรือแปลคะ

“ถ้านับเฉพาะนิยายสารทั่ว ๆ ไป ก็เรียกว่าเป็นเรื่องแรก แต่ถ้าเผื่อนับหนังสือในมหาวิทยาลัย อาจจะไม่ใช่ เพราะสมัยนั้นก็เคยเขียนเรื่องลงในหนังสือเยียร์บึค ... หนังสือฉบับน้องใหม่ อะไรพวกนี้ ก็เขียนเรื่องมิซิกแทนเทสต์แล้วก็ไปอเมริกา...”

“พอไปถึงอเมริกา ระหว่างนั้นก็ค่อนข้างตกระกำลำบากมาก ผมก็เขียนเล่าเรื่องที่อยู่ในอเมริกา เขียนเล่ามาก็ไม่ได้คิดว่าเขาจะลงให้ ไม่ได้คิดว่ามันจะดี ไม่ได้คิดว่ามันจะตลก เพราะจริง ๆ แล้วตอนนั้นก็ยังไม่เขียนหนังสือไม่เป็น คืออยากเขียนอะไรก็เขียน ไม่ประติดประต่อ ไม่ได้มีโครงเรื่อง โครงร่าง อะไรทั้งนั้น นึกจะเขียนอะไรก็เขียน เขียนมามันก็ออกไปในทำนองที่ค่อนข้างจะตลก เป็นการเขียนเสียดสีชีวิตที่โน่น เขียนในอารมณ์ขัน ก็รู้สึกว้า...เขียนไปประยะหนึ่งก็รู้สึกว่าเป็นที่กล่าวขวัญกันพอสมควร ผมก็เขียนตลอดระยะเวลาที่อยู่อเมริกา ตลอดเวลา 4 ปีนี้ ก็เขียนจดหมายถึงเพื่อนส่งมาลงหนังสือลลนาเป็นระยะ ๆ ทั้งหมดก็ 20 ฉบับ พอเสร็จแล้วเป็นที่พูดถึงกันมาก หนังสือรวมเล่มออกมาค่อนข้างขายดี ก็พอลบจากอเมริกาปุ๊บ ก็เริ่มมีชื่อแล้ว มีชื่อในฐานะของคนเขียนหนังสือเรื่อง จดหมายถึงเพื่อนนี่...”

... จดหมายถึงเพื่อนสาวชื่อ แม่ตุงหนิง ... ซึ่งรู้กันว่าคุณ “ซ้อลัดดา”... เป็นงานเขียนที่โด่งดังมาก แฟน ๆ ลลนาจะรออ่านและตามไถ่ถึงเสมอถ้าขาดระยะไปนาน แม้คุณวาณิชจะบอกว่าตอนนั้นยังเขียนหนังสือไม่เป็น แต่จดหมายถึงเพื่อนได้สร้างแนวการเขียนที่เธอถนัดมาจนทุกวันนี้...

...เมื่อจบปริญญาโททางด้านศิลปะจากต่างประเทศ ซึ่งเรียกว่าเป็นคนหนึ่งในจำนวนที่มีอยู่ไม่มากนัก พร้อมกับ “ดั่ง” ในฐานะเป็นนักเขียนเสียแล้ว คุณวาณิชเลือกเดินทางไหน...

“เคยคิดจะไปทำงานอย่างอื่น อย่างที่ถามนะครับ คือที่แรกก็ไปเรียนด้านศิลปะ เคยคิดจะไปทำงานทำเกี่ยวกับศิลปะ แต่ว่ามันอาจจะเป็นไปได้ว่า เราไม่มีความตั้งใจว่าเราจะเป็นอะไรในชีวิต ไม่ได้คิดว่าจะเป็นศิลปิน ไม่ได้มีความคิดว่าจะเป็นนักเขียน ไม่ได้คิดว่าจะไปแสดงหนังจะร้องเพลง...ไม่ได้มีอะไรสักอย่างในใจ นอกจากว่าจะทำงาน พอลบมาโอกาสก็เปิดให้กับเรื่องการเขียนหนังสือ เพราะมันเริ่มมีชื่อ ก็เริ่มเขียนหนังสือ ใครมาตามไปทำก็มาตามไปทำหนังสือ ใครมีงานอะไรก็เป็นงานเกี่ยวกับหนังสือ เพราะฉะนั้น งานหนังสือก็เลยติดพันมาตลอดเวลาดั้งแต่กลับมาปี 2521 จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ก็ไม่เคยไปทำอะไรอย่างอื่นเลยนอกจากเขียนหนังสือ”

...คุณวาณิชเป็นนักเขียนด้วยโอกาสที่พาไป และโอกาสก็ยังพาเธอไปทำงานใกล้ชิดกับปรมาจารย์ทางภาษาไทย และบรรณาธิการผู้ทำหนังสือนิยายสารเล่มเดียวที่ยืนยงมายาวนานกว่า 30 ปี...

“จากการที่เขียนไม่ค่อยจะเป็น ไม่รู้หลักรู้เกณฑ์ มันก็...ผมไปนั่งทำงานอยู่ที่สตรีสาร ก็นั่งอยู่กับอาจารย์ คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง ก็เคยนั่งทำงานอยู่ด้วยกัน 2-3 ปี ปัจจุบันก็ยังไปอยู่ แต่ว่ามีอยู่ช่วงหนึ่งที่นั่งทำงานประจำ ท่านก็สอนอะไรไว้หลาย ๆ อย่าง ช่วงนั้นก็รู้สึกว่าได้เป็น เนื้อเป็นหนังมา รู้ว่าการเขียนเรื่องคืออะไร เรื่องที่ดีควรจะเป็นอย่างไร เรื่องการใช้ภาษาอะไร ต่าง ๆ จากระยะเวลาที่ทำมาหากินอยู่กับการเขียนหนังสือ ทั้งการเขียนการทำเป็นเวลา 5-6 ปี ก็ได้อะไรซึ่งเก็บตกมาเรื่อย ๆ สะสมมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งเรารู้สึกว่าตัวเองเขียนหนังสือเป็น รู้ว่าจะเขียนอะไรได้ เขียนอะไรไม่ได้ เขียนอะไรถึงจะดี เขียนยังไงให้คนอื่นอ่านกันได้ ไม่ใช่ว่าเขา อ่านแล้วเขาทนมไม่ได้ ก็เริ่มเรียนรู้แหละอะจากเวลาที่ทำงานมา”

- เขียนคอลัมน์นี้มาเริ่มเอาที่สตรีสารหรือคะ

“เขียนคอลัมน์นี้ครั้งแรกเลย ถ้าไม่นับคอลัมน์เรื่องเพลงลูกทุ่งที่เคยเขียนก่อนไป อเมริกา มาเริ่มจริง ๆ เริ่มที่ลลนาอะ คอลัมน์นั้นชื่อ “สนทนาประสาจน” ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับ เพื่อน ๆ กลุ่มหนึ่ง นั่งคุยกันเรื่องโน้นเรื่องนี้ นั่งวงเหล้าแล้วก็คุยกัน ไปไหนมาไหนแล้วก็นั่ง คุยกัน เป็นเรื่องตลก ๆ”

- กิ่ง ๆ เรื่องสั้นด้วยซ้ำไปใช่ไหมคะ

“ฮีม...ถ้าจะว่าเป็นเรื่องสั้นก็ได้แหละอะ แต่มันเขียนทุกปีก็ มันเลย...ก็อาจจะ เป็น เรื่องสั้น ถ้าเราไม่ได้จำกัดรูปแบบเรื่องสั้นว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ก็จะเรียกว่าเป็นเรื่องสั้น ได้ แต่มันไม่ค่อยเป็นนะ (หัวเราะ) เพราะผมไม่ได้คิดว่ามันเป็นเรื่องสั้น”

...คอลัมน์ประจำชุดสนทนาประสาจน เป็นเรื่องสัพเพเหระ อ่านสนุก ๆ แต่มีสาระ ตอนท้ายมีลักษณะการวางพล็อตเรื่องแบบนิยาย เป็นเรื่องกลุ่มศิลปินหนุ่มกลุ่มที่สนทนาประสาจน นั้นแหละ ได้งานเขียนภาพเหมือนบรรพบุรุษของมหาเศรษฐีผู้มีลูกสาวสวยบาดตา ลูกสาวสวย มีพี่เลี้ยงเป็นหมาฝรั่งตัวเบ้อเริ่ม มหาเศรษฐีผู้นี้ไม่มีภาพของบรรพบุรุษมาเป็นแบบให้ศิลปินดู เลยต้องใช้วิธี “เข้าทรง” บอกลักษณะรูปร่างให้ศิลปินวาด ไป ๆ มา ๆ คนทรงกลายเป็นโจร ศิลปินทั้งหลายเลยกลายเป็นพระเอกปราบโจร เรื่องราวดำเนินไปอย่างสนุกสนานเฮฮา แต่เรื่อง นี้ตัวละครที่สร้างความประทับใจให้คนอ่านมาก ไม่ใช่พระเอกหรือนางเอก แต่เป็นเจ้าหมา ขนาดยักษ์ชื่อ “ก๊วยเจ๋ง” ชื่อก๊วยเจ๋งจึงต้องขึ้นหน้าปกหนังสือด้วยเวลารวมเล่ม

- แล้วที่มามีงานเขียนอีกอย่างหนึ่ง คือบทโทรทัศน์ละคะ ไปเริ่มอย่างไรจึงเข้าไปสู่วางการได้

“บทโทรทัศน์นี้ความจริงผมเคยเขียนมานานแล้ว เขียนเมื่อหลายปีก่อน เขียนบทละคร โทรทัศน์ ตอนนั้น ท่านมัย...ม.จ.ชาติเฉลิม...เป็นผู้กำกับของทางช่อง 7 ทางช่อง 7 เขาจะเริ่ม ทำละครใหม่ ผมรู้จักกับหัวหน้าฝ่ายจัดรายการ เขาบอกว่าไปลองเขียนดูใหม่ ผมก็อยากทำงาน

กับท่านม้วย ก็เลยไปลองเขียนดู ก็เขียนเรื่อง...ดูเหมือนจะเป็น...“หวังรักเหวลึก” เป็นเรื่องแรก แล้วต่อมาก็ “จดหมายจากเมืองไทย” จากนั้นก็หยุดไปไม่ได้เขียน ตอนระยะหลังนี้ หนังสักร ๆ วงศ์ ๆ ของช่อง 7 คำหาคนเขียนไม่ได้ หากคนเขียนยาก คำก็มาชวนผมว่าไปลองเขียนดูไหม ผมก็ไปลองเขียนอยู่ 3 เรื่อง เรื่องแรกดูเหมือน “สี่ยอดกุมาร” แล้วก็ “สิงห์ไกรภพ” แล้วก็ “ขวานฟ้าหน้าดำ” หนังสักร ๆ วงศ์ ๆ ก็เขียนทั้งหมด 3 เรื่อง ต่อมาคำมีบทละครอีกเรื่องคือ “ตราไว้ในดวงจิต” ก็เขียน รู้สึกจะจบเร็ว ๆ นี้หรือจบไปแล้วก็ไม่ทราบ”

...บทโทรทัศน์ที่คุณวานิชไปลองเขียน ๆ ดูทั้งหลายนี้ ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ตั้งระเบิด ทั้งนั้น โดยเฉพาะเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ทั้ง 3 เรื่อง ลูกเด็กเล็กแดงเฝ้าจอทีวีกันไม่ห่าง คนที่ไม่เคยดูหนังละครประเภทนี้เลยเพราะทนความเป็น “ลิเกปัญญาอ่อน” ไม่ได้ ก็ยอมร่วมวงกับเด็ก ๆ เอาตอนนี้...

- คุณวานิชเขียนหนังสือสำหรับเด็กไว้หลายเล่ม มีแรงบันดาลใจอย่างไรคะสำหรับงานประเภทนี้

“งานเรื่องเด็กนี่นะฮะ...คือตอนผมกลับมาจากอเมริกา คือ...เริ่มแรกเลยผมกลับมาจากอเมริกา ตอนนั้นอรุณ วัชรระสวัสดิ์ ซึ่งเป็นคนเขียนการ์ตูน เขาก็บอกว่ามาลองทำหนังสือเด็กกันดีไหม ความจริงผมเองก็ชอบนะครับ เขาชวนก็เลยลองทำด้วยกัน ตอนนั้นสุดจิตต์ วงษ์เทศ เขาเขียนเรื่อง เด็กชายดวงเข้าเมือง อรุณคำก็มีความคิดว่าเราน่าจะเขียนเรื่องเด็กชายกมล คือเด็กชายดวงนี้บ้านอยู่ต่างจังหวัด เข้ามาหาเด็กชายกมลซึ่งบ้านอยู่กรุงเทพฯ เราก็เปลี่ยนเอาเด็กชายกมลซึ่งบ้านอยู่กรุงเทพฯ ไปหาเด็กชายดวงที่บ้าน ก็เริ่มเขียนอันนี้เป็นเรื่องแรก แล้วก็มาเขียนอีก 2 เรื่อง คือเรื่อง เขี้ยวสิงโต และเรื่อง แม่หนูผู้กล้าหาญ ก็ไม่ได้ทำจริงจัง แต่ตอนหลังมีการประกวดเกี่ยวกับหนังสือการ์ตูนก็เลยทำเรื่อง ลูกเสือหาเหยื่อให้แม่ เรื่อง ธรรมชาติก็อกู ก็ทำสองเรื่องนี้ แล้วก็ไม่ได้ทำอีก ะยะนี้ก็ไม่ได้ทำ แต่ไม่ใช่คิดว่าจะเลิกทำ คือปัจจุบันอย่างเรื่องเกี่ยวกับเด็ก ๆ เรื่องรู้รอบรอบรู้ เรื่องชีวิตธรรมชาติ อะไรพวกนี้ ผมเขียนประจำอยู่แล้ว คือเขียนอยู่ที่สตรีสารภาคพิเศษ ซึ่งก็เป็นเรื่องเด็ก ๆ ที่ถามว่ามีแรงบันดาลใจอย่างไร มันก็ไม่ถึงกับว่าเป็นแรงบันดาลใจอะไรมาก เพียงแต่ว่ามันเป็นลักษณะงานอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งบางทีเรารู้สึกว่าเราทำได้ ชอบทำก็ทำ ไม่ได้เกิดมาเป็นเด็กตกยาก หาหนังสืออ่านไม่ได้ โตขึ้นก็มาทำอะไรอย่างนั้น”

...เรื่องเด็กชายกมลที่ว่า คือเรื่องเด็กชายกมลเที่ยวบ้านทุ่ง ซึ่งได้รับรางวัลชมเชยหนังสือสำหรับเด็กวัย 6-11 ขวบ ประจำปี 2521 ส่วนเรื่องธรรมชาติก็อกูนั้น คุณวานิชแสดงฝีมือทั้งเขียนเรื่องและเขียนรูปประกอบเองด้วย...

- เท่าที่คุยกันมา คุณวานิชมีงานเขียนหลายประเภทนะคะ ทั้งเขียนคอลัมน์หนังสือ

สำหรับเด็ก บทโทรทัศน์ เรื่องสั้น พอจะบอกได้ไหมคะว่าในบรรดางานเขียนประเภทต่าง ๆ ที่เขียนมาแล้ว ชอบประเภทไหนมากที่สุดคะ

“ว่าถึงจริง ๆ งานเขียนที่ค่อนข้างง่ายโดยความรู้สึกของผม คือการเขียนคอลัมน์ประจำ ในหนังสือซึ่งส่วนใหญ่มักจะมีเก็บจากประสบการณ์ที่เราได้ แล้วนำมาเล่า เป็นต้น อย่าง “สนทนา พาที” ในสตรีสาร ค่อนข้างจะชอบที่จะเขียน...”

“เรื่องสั้นนี่ก็เป็นสิ่งที่น่าพอใจที่จะเขียน เพราะการเขียนเรื่องสั้นมันเขียนโดยที่เรา ต้องหาเรื่องมาเขียน เราต้องคิด ว่าเราจะเขียนเรื่องอะไร เรามีปัญหาอะไรอยากจะบอก อยากจะคุยกับคนอ่านให้รู้ อยากจะชี้แจงให้คนอ่านเข้าใจ แล้วเราเอาคำชี้แจง เอาคำบอก เอาความคิด ของเรานั้น ผ่านเรื่องสั้นของเราไป อันนี้รู้สึกจะเป็นสิ่งที่น่าทำ และคิดว่าชอบทำ แต่มันทำได้ ค่อนข้างยาก หรือการเขียนกลอน การเขียนบทหรือกรองต่าง ๆ อย่างนี้ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ผม ค่อนข้างถนัด การเขียนกลอนอะไรนี่...แต่ไม่ค่อยมีโอกาสทำมากนัก คือเราไม่ได้ทำอยู่ประจำ นะฮะ มันก็อาจจะไม่ค่อยคุ้นไปบ้าง ถ้าเผื่อว่ามีจังหวะมีโอกาสก็ทำ แต่ว่าไม่ค่อยได้ทำสม่ำเสมอ ก็ร้อยกรอง เรื่องสั้นและคอลัมน์ประจำ พวกนี้เป็นสิ่งที่...เรียกได้ว่าค่อนข้างถนัด แต่ว่าเรื่อง นิยายนี้ยังเขียนมาน้อย ยังไม่ค่อยแน่ใจตัวเองว่าจะชอบจริงจังหรือเปล่า ต่อ ๆ ไป ถ้าเขียนไป เรื่อย ๆ อาจจะเปลี่ยนใจก็ได้...”

...คนที่เขียนงานได้หลาย ๆ แบบ ก็คงต้องโปรดปรานกับรูปแบบใดแบบหนึ่งเป็นพิเศษและถนัดที่จะทำ งานส่วนใหญ่ของคุณภาณีซึ่งเป็นพวกคอลัมน์ประจำตามนิตยสาร ชันนำและหนังสือพิมพ์ งานที่คุณภาณีเขียนน้อยที่สุดคือ นวนิยาย มีอยู่เรื่องเดียวคือ เกหาสน์ดาว...

- แต่ เกหาสน์ดาว ก็ค่อนข้างประสบผลสำเร็จนะคะ

“ฮะ ค่อนข้างใช้ได้ คือมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์พอสมควร คือมีเสียงทั้งแง่บวกและแง่ลบก็มี ก็ต้องเรียกว่าใช้ได้ คือเขียนไปแล้วมีคนพูดถึง ไม่ใช่เขียนไปแล้วจะด่าก็ไม่ด่า จะชมก็ไม่ชม หายไปเลยอย่างนี้ มันก็รู้สึก แหม...วังเวง เพราะฉะนั้น ถือเป็นการเริ่มต้น เป็นการทดลอง คือยังไม่รู้สึกว่าคุณเคยกับการเขียนนิยาย แต่ถ้าเผื่อลองไปเรื่อย ๆ เขียนไปเรื่อย ๆ อาจ จะชอบก็ได้”

...ก็ต้องภาวนาให้เธอชอบ เราจะได้มีนวนิยายสนุก ๆ อ่านเพิ่มขึ้นอีก เพราะขนาด เรื่องแรก ในหมู่คนอ่านสตรีสาร ไม่มีใครไม่รู้จัก “คุณเขี้ยว” ...

- พูดถึงนิยายมาแล้ว อยากจะสอบถามสักนิดนะคะ คือมีคนคิดถึงคุณเขี้ยวมาก ทำไม มันจบเรื่องปุ๊บปั๊บหายไปอย่างนี้ละคะ



“ฮะ มีคนถามหาคุณเกี่ยวกับหลายคน เรื่องนี้เป็นนิยายที่เขียนลงสตรีสารเป็นตอน ๆ คือพล็อตมันมีอยู่แค่นั้น คือพล็อตมันมีว่า...คือผมต้องการจะแสดง...วิถีชีวิตของคนสองคน ซึ่งอาจจะไม่ได้ติดอะไรเหมือนกัน อาจจะแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่มารักใคร่ชอบพอกัน โดยที่มันมีบางสิ่งบางอย่างที่สอดคล้องกัน แล้วเมื่อเค้ามารักกัน มาเข้าใจกัน มันก็ควรจะจบ คือไม่ต้องถึงขนาดมาอยู่บ้านเดียวกัน แต่งงาน มีลูกมีเต้า ไม่ต้องถึงขนาดนั้น คือเรื่องมันสั้น ๆ แค่นั้น”

- ที่มีคนถามถึงก็เพราะรู้สึกผูกพันกับคุณเขี้ยวราวกับว่าเป็นเพื่อน ร่วมรู้ทุกข์สุขของเพื่อนมาทุกอาทิตย์ เอ๊ะ หายไปไหนแล้ว

“ฮะ คือบุคลิกของคุณเขี้ยว ค่อนข้างจะเป็นคนเฉิ่ม ๆ หน่อยนะฮะ (หัวเราะ) เป็นคนเซย ๆ คนก็ค่อนข้างถามถึงกันหลายคน”

...คนอ่านนวนิยายโดยมากจะคุ้นเคยกับพระเอกหนุ่มโก้ รูปหล่อ พ่อรวย หุ่นนักกีฬา เป็นชายในฝันของสาว ๆ ทุกกระเบียดนิ้ว มาเจอเอาพระเอกเฉิ่ม ๆ แบบคุณเขี้ยวค่อยรู้สึกว่พระเอกที่จะพบได้บ่อย ๆ ในชีวิตจริงนะเป็นยังไง...

- คุณวานิชพูดมาถึงเรื่องสั้น จำได้ว่าเคยอ่านบทสัมภาษณ์ว่าคุณวานิชมีความมุ่งมาดปรารถนาใการเขียนเรื่องสั้นอย่างที่เราเรียกว่าเป็น งานสร้างสรรค์ แล้วในที่สุดก็ออกมาเป็นหนังสือ “ชอยเดียวกัน” ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างน่าชื่นชม คือได้รับรางวัลซีไรท์ในปีนี้ หนังสือรวมเรื่องสั้นชุด “ชอยเดียวกัน” นี้มีเนื้อหาหลากหลาย อย่างที่ปรากฏหน้าปกหนังสือจริง ๆ คือ...ซ่าย ขวา รัก โศก ตลก ผี กวีนิพนธ์...เรียกว่าครบทุกรส ดัดใจอยู่นิดหนึ่งที่เรื่องผี...คือจริง ๆ มันก็ไม่ใช่เรื่องผี แต่มีอยู่หลายเรื่องที่ยื่นในแนวนี้ ไม่ทราบคุณวานิชมีแรงบันดาลใจจากอะไร บางเรื่องอ่านแล้วนึกถึงภาพยนตร์ของอัลเฟรด ฮิชค็อก

“คือเรื่องเกี่ยวกับผี เกี่ยวกับเจตภูติ วิญญาณ อะไรทั้งหลายเหล่านั้นฮะ ความจริงผมเป็นคนไม่เชื่อเรื่องผี ผมไม่อยากจะพูดว่าผมปฏิเสธ แต่ผมไม่เชื่อ ผมเป็นคนไม่กลัวผี โดยนิสัยตั้งแต่เด็กมาแล้ว แต่เรื่องผีเป็นสิ่งที่เราปฏิเสธไม่ได้ ในสังคมของเรา หรือแม้แต่ในสังคมของโลกก็ตาม คือทุกประเทศถ้าจะพูดไป จะต้องมีคนที่ไม่เชื่อเรื่องผี และมีคนไม่เชื่อเรื่องผี และผมคิดว่าคนที่เชื่อเรื่องผีจะมีมากกว่า ไม่ว่าจะอะไร ๆ ก็มักจะโยนไปให้เรื่องผี แม้แต่บู๊ยาตายายเราก็ต้องเชื่อกันว่ามีผีเรือน มีนางพราย มีผีตันไม้ อะไรทั้งหลาย ซึ่งมันน่าสงสัยมากกว่าเขาเอาความเชื่อพวกนั้นมาจากไหน มันไม่ใช่ที่เกิดความเชื่อมาแค่ปี สองปี มันเชื่อมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งปัจจุบันมันก็ยังคงอยู่ ความเชื่อเรื่องผีนี้ผมคิดว่ามันเป็นสื่ออันหนึ่งในการที่จะนำความคิดของเราออกไปซึ่งมันค่อนข้างจะ...คนค่อนข้างจะรับได้ง่าย และรับได้มาก มันมีโอกาสที่จะสร้างความสะเทือนใจ สร้างจุดอะไรต่าง ๆ มันก็เป็นเทคนิค เหมือนเรื่องผีก็เป็น

เพียงเทคนิคอันหนึ่งซึ่งผมรู้สึกว่ามันควรจะนำมาใช้สักที่ได้แล้ว และก็นำมาใช้ นำมันมาใช้เพื่อว่าจะได้บอกความคิดความอ่านของเรา บอกสิ่งที่เราต้องการจะบอกผ่านเรื่องนี้ ผีหรืออะไรนั้นเป็นเพียงกรรมวิธีที่เราจะสร้างเงื่อนงำ ในการที่เราจะ...จะสร้างความระทึกใจ หรือสร้างเรื่องราวให้มันน่าติดตาม เมื่ออ่านจบแล้ว...คือระหว่างที่คนติดตามไปอย่างตื่นเต้นหวาดกลัวหรืออะไรก็ตาม มันจะเกิดอารมณ์มาก จะเกิดความสะเทือนใจได้สูง ในแง่ที่เราต้องการจะทำโดยใช้สื่ออันนี้ ก็คงเป็นเท่านั้นเอง ที่ว่าทำไมถึงนำเรื่องนี้มาเขียน ซึ่งหลายคนก็ไม่ค่อยเข้าใจหาว่าผมพยายามจะมอมเมาหรือหลอก อะไรอย่างนี้ คล้ายกับที่เราไปเอาเรื่องผีมาเขียนให้คนกลัว ให้อะไร ซึ่งมันไม่ใช่อันนั้น ไม่ใช่เจตนาว่าจะหลอกคน” (หัวเราะ)

- แต่คุณวาณิชก็ไม่ได้ทำให้คนอ่านเกิดความเชื่อในเรื่องของผีนี่คะ

“อะ ก็เพราะตัวผมเองจริง ๆ แล้วผมไม่เชื่อ”

- เพียงแต่ว่าเลือกเทคนิคอันนี้เพราะว่ามันจะดึงดูดใจคนอ่านใช่ไหมคะ

“ครับ ใช่”

- ทีนี้ในด้านเนื้อหาละคะ อย่างเรื่อง กา หรือเรื่อง ภาพเขียนที่หายไป เอาเนื้อหามาจากไหนคะ

“เนื้อหานี้ จริง ๆ แล้วทุกเรื่องที่เราเขียน ส่วนใหญ่เป็นประสบการณ์ที่ตัวเองเจอมาอย่างกะเรื่องภาพเขียนที่หายไป ที่เขียนเกี่ยวกับเพื่อน ๆ ที่เขียนรูป มันก็เป็นช่วงหนึ่ง สมัยนั้นเขียนรูปอยู่ที่คณะ ซึ่งคนในคณะกลัวผีกันมากทุกคน แล้วตีคณະจิตกรรมสมัยนั้นค่อนข้างจะน่ากลัว มันมีหีบศพซ้อน เพดานสูง แล้วมีกองขาหยังเขียนรูป มีรูปเขียนตั้งระเกะระกะ แล้วตีบางคนไม่ค่อยมีคนกล้าขึ้นไป...”

...คุณวาณิชทำสัมผัสเสียงเหมือนเล่าเรื่องผี ฟังแล้ววังเวง น่ากลัวเหมือนเรื่องที่เธอเขียน...

“...พวกความรู้สึกเหล่านี้เราก็อามาเขียน เรื่องภาพเขียนที่หายไป เป็นเรื่องที่เขียนมานานสักหน่อย เขียนสมัยอยู่ปีสี่ ผมจำได้ ส่วนเรื่อง กา เป็นเรื่องประสบการณ์วัยเด็ก ๆ ที่เห็นมาก ทางบ้านที่สุพรรณมีกาเยอะ มันชอบมากินพวกไส้หมู พวกอะไร เวลาเขาฆ่าหมูกันมองเห็นกาก็เลย...แบบมีเด็กไปยิงมันอะไรอย่างนี้ เราก็นึกเอามาทำเป็นพล็อตเรื่อง...”

...เรื่อง กา เป็นเรื่องสั้นที่คนอ่านฮือฮากันมาก คำที่เคยอ่านเรื่องทำนองตลกของคุณวาณิชมาเสียมาก เรื่องนี้ไม่ตลกเอาเสียเลย น่ากลัว ระทึกใจ จนนึกไปว่าคุณวาณิชแปลหรือเอาพล็อตมาจากเรื่องของฝรั่งไปโน่น ลงท้ายคุณวาณิชใช้แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมตามแบบไทย ๆ นี้เอง...

“...เรื่องผาติกรรม ก็ไปเห็นศาลาที่เขาเอามาทำร้านอาหาร เขาไปผาติกรรมมา เอาตั้งให้กับทางวัดแล้วก็ขอรื้อศาลามาทำ เราก็มาคิดว่า...ไม่น่าจะเป็นสิ่งที่...อาจจะทำได้นะอะ แต่ที่เราต้องการจะให้คนท้องถิ่นเกิดความผูกพันกับสิ่งที่อยู่ในบ้านเกิดของตัวเอง ถ้าบ้านใครเป็นบ้านช่างตีเหล็ก ก็ควรภูมิใจกับอาชีพช่างตีเหล็กของบ้านตัว บ้านใครมีเพลงพื้นบ้านดี ๆ ก็ควรภูมิใจในอันนั้น คือให้รู้จักรักและภูมิใจในบ้านเกิด อันนี้ก็เป็นความมั่นคงใจหรือความคิดกว้าง ๆ ที่นำมาเขียน”

...ก็คงจะเป็นเพราะความที่เป็นคนศึกษาเรื่องศิลปะ จึงทำให้รัก หวงแหนและเห็นคุณค่าของงานศิลปะ และประกอบกับที่เป็นคนชนบท จึงมีเรื่องสั้นหลายเรื่องที่คุณวาณิชส่งสารให้คนอ่านรู้สึกถึงความรัก หรือความผูกพันในถิ่นกำเนิด อย่างเช่น เรื่อง เพลงใบไม้ ที่อัสสัมชำระเพลงอีแซวแทนยายที่สิ้นใจคาเวทีได้ราวกับวิญญูณยายเข้าสิง หรือเรื่อง นครหลวงที่หนุ่มบ้านนาร้องเพลงลูกทุ่งบนรถเมล์...

“โดยจริง ๆ แล้วตัวผมเป็นอย่างนั้น ผมเองพยายามจะบอกใคร ๆ อยู่เสมอว่ามาจากสุพรรณ เป็นคนสุพรรณ พูดเสียงเหน่อ ๆ (หัวเราะขำตัวเอง) ผมรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ หรือผู้ใหญ่ หรือใครก็ตาม ควรจะรักในถิ่นกำเนิดหรือบ้านเกิดของตัวเอง ควรจะภูมิใจในบ้านเกิดของตัวเอง ไม่ได้เป็นการแบ่งแยกว่าคนนั้นบ้านนี้ คนนี้บ้านนั้น แต่ว่ามันเน้นการกลับไปหาบ้านเกิดของเรา แล้วไปสร้างให้มันแล้วก็เอามาประสานกัน อย่างคุณอาจจะอยู่แถวนครปฐม ผมอยู่สุพรรณ เรากลับไปที่บ้านเรา ไปเริ่มต้นอะไรบางอย่าง ไปเริ่มในสิ่งที่มีอยู่ และเมื่อมันงอกงามขึ้น มันก็มาประสานกันเองได้ แทนที่เราจะมาพูดถึงตัวเองลอย ๆ มาต่อสู้ด้วยตัวเองลอย ๆ มันทำให้รู้สึกว่ามีที่มา เราเป็นเด็กมาจากไหน โตมาจากไหน”

...อย่างไรก็ตามแต่เธอจะภูมิใจในบ้านเกิดของเธอเลย ชาวบางปลาหมอเองก็ภูมิใจในตัว “เด็กบ้านเรา” คนนี้ด้วย ดังจะเห็นได้จากการต้อนรับและฉลองรางวัลซีไรท์ของคุณวาณิชที่บ้านเกิดและโรงเรียนเก่า เราอยากรู้จริงว่าคุณครูภาษาไทยของเธอจะปลื้มลูกศิษย์คนไหนแค่ไหน...

- อยากให้คุณวาณิชพูดถึงความสำคัญของการใช้ภาษาในการเขียน เพราะจุดเด่นในงานของคุณวาณิชที่เห็นได้เด่นชัด คือความสามารถที่เล่นกับภาษาได้ คุณวาณิชมีเคล็ดลับอย่างไรคะ

“คือ...คือผมคิดอยู่อย่างนะว่า การเขียนที่ดีที่สุดคือการเขียนให้มันอ่านง่ายที่สุด อ่านง่ายนี่หมายความว่า เมื่อคนอ่านหนังสือของเราไปแล้ว ให้เขารู้เรื่องในขณะที่อ่านไม่ใช่ว่าอ่านไปได้พารากราฟหนึ่งแล้วยังคงงง ๆ อยู่ว่าเขียนถึงอะไรแน่ ต้องกลับมาอ่านใหม่ อย่างนี้ใช้ไม่ได้ นี่พูดถึงคนอ่านหนังสือในระดับทั่วไป ถ้าเผื่อว่าเป็นคนที่อยู่ในวงการ เช่น นักศึกษามหาวิทยาลัย หรือว่าระดับสูงขึ้นไป ความยากง่ายมันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าเผื่อระดับทั่วไป คนที่อ่านหนังสือออกนี่...สิ่งที่เราเขียนต้องให้มันอ่านง่าย คำที่ใช้มันควรจะเป็นคำง่าย ที่นี้ใช้

การรู้สึกสนุกในการอ่านนี้ ต้องยอมรับว่าบางคนไม่มีนิสัยในการอ่าน อ่าน ๆ ไปแล้วมันจะเบื่อ เรื่องทั่ว ๆ ไป ไม่มีอะไรที่สะกดให้รู้สึกจุกจิกอยู่ในใจ อะไรบ้าง มันจะเบื่อ เพราะฉะนั้นควรจะแทรกอารมณ์ขึ้น สอดแทรกลีลาของภาษานะฮะ เป็นต้นว่า การเล่นคำ หรือ...”

- มีสร้อยคำอะไรต่าง ๆ ไซ้ไหมคะ

“ฮะ สร้อยคำอะไรต่าง ๆ นี่มันทำให้เขาสะกด ให้เขาทิ้งว่ เอ๊ะ ทำไมเราถึงเขียน อันนี้ได้ ทำไมเอาอันนั้นมาต่ออันนี้ได้ อันนี้ก็เป็นอย่างหนึ่งที่โดยความคิดของผมว่า แทนที่เขา จะเบื่อเร็วขึ้น เขาก็เบื่อช้าลง เบื่อน้อยลง หรือไม่เบื่อ”

...ด้วยเหตุนี้เราจึงเพลิดเพลินไปกับคำ...ทูลทูลรายทูลเรศทูลรงทุกซังอนิจจา...ปริวิตก อนาคตทุกซังทอน...แน่นขนัดยัดทะนนาน...วลว...น่าสงสัยว่าคุณวณิชตั้งใจเขียนหรือว่าพูดเอง โดยธรรมชาติอยู่แล้ว

“เมื่อตอนที่เขียนจดหมายถึงเพื่อน ตอนนั้นรู้สึกว่าได้มีเจตนาหนัก คือหมายความว่า...ก็อย่างที่ถาม...ก็อาจจะเป็นธรรมชาติของตัวเองในระยะนั้น เราก็ไม่รู้สึกรู้ว่าเราได้พยายาม ทำอะไรบางอย่าง แต่สิ่งที่รู้ก็คือ รู้สึกมันไม่ได้ลำบากลำบากในการหาคำมาใช้ หรือหาคำสัมผัส สระ สัมผัสอักษร อะไรมาใช้ ไม่ได้รู้สึกว่ามันต้องไปค้น ต้องรอ ต้องอะไรอย่างนั้น ก็เขียน ไปเรื่อย ๆ ก็อาจจะเป็นธรรมชาติก็ได้ หรืออาจจะเป็นไปได้ว่า มันคุ้นเคยกับภาษาร้อยกรองมาพอสมควร เพราะว่าเขียนกลอนมานาน ฉะนั้น คำพวกนี้ไม่ถึงกับตั้งใจจะให้มันเป็น แต่บางครั้ง ก็ตั้งใจ บางครั้งมันก็ไปเพราะเราไม่ได้ฝืนมัน คงจะเป็นอย่างนั้นมากกว่า”

...มักจะมีคนสงสัยกันมากกว่า ตัวจริงของคุณวณิชตกลงเหมือนกับตัวหนังสือหรือเปล่า เธอก็ไม่ได้ถึงขนาดพูดให้เราหัวเราะทุก 3 คำ แต่เธอมีลีลาในการพูดด้วยน้ำเสียง ด้วยภาษา ด้วยท่าทางที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นคนอารมณ์ดี ไม่เคร่งเครียด จนสงสัยว่าเธอจะเคยโกรธรุนแรง อย่างพ่อหนุ่มคนที่ไปสอบมิชิแกนเทสต์ได้หรือเปล่า...

- การได้รับรางวัลซีไรต์เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่องานเขียนที่จะเขียนต่อไป หรือเปล่าคะ

“ผมยังไม่ได้คิดว่ามันจะเป็นดีหรือผลเสียกับงานนะฮะ คืออันนี้มันอยู่ที่คนภายนอก เขาจะมองเราอีกที แต่ว่าการได้รางวัลนี้ เรื่องที่เราเขียน เราก็ยังคงต้องเขียนต่อไป แต่ที่นี้มัน จะดีหรือเลว เราไม่ได้คิดว่ามันจะไปหยุดอยู่แค่นี้ รางวัลซีไรต์มันไม่ใช่จุดสูงสุดใน ชีวิตการเขียนหนังสือ ไม่ใช่จุดสูงสุดทางการทำงานวรรณกรรม ไม่มีรางวัลใด ๆ ทางงาน วรรณกรรมที่จะกำหนดความสำเร็จสูงสุดของนักเขียนคนใดคนหนึ่ง ผมคิดว่ามันก็เป็นเพียง จุดหนึ่งซึ่งเราจะต้องเดินต่อไป ทำต่อไป”

- จะทำให้เรา “เกร็ง” หรือเปล่าคะ เหมือนกับว่า เราเคยถูกประเมินค่ามาแล้ว ครั้งหนึ่ง

“ก็มีส่วนนะอะ อาจเป็นไปได้ว่าเราจะต้องระแวงว่าคนเขาคงจะเพ่งเล็งเรา เมื่อก่อนเราอาจจะเขียนได้สบาย ๆ แต่ว่า...ตอนนี้อาจจะมีคนมาเพ่งเล็งเราว่า อ้อ เป็นนักเขียนได้รางวัลมาแล้ว แต่เขียนเรื่องสั้นแล้ว อ่านดูสิ อ่านแล้วปรากฏว่าไม่ได้เรื่องเลยอะไรอย่างนี้ มันก็คงมีส่วนอยู่เหมือนกัน แต่ผมคิดว่า ผมคงกำจัดความรู้สึกอันนี้ได้ มันไม่ได้...ไม่ถึงกับ...คือเรารู้สึกว่าเรายังจะทำอะไรได้ที่มันดีกว่า ที่ก้าวไปข้างหน้าได้อีก ไม่ใช่คิดว่า อ้อ เห็นรางวัลซีไรต์แล้วจบแล้วชีวิต ไปไหนไม่ได้แล้ว กอดรางวัลนี้ตายอยู่กับที่ ไม่ใช่อย่างนั้น”

- แล้วนี่ก็อยากจะเขียนงานประเภทไหนที่แปลกใหม่กว่าที่เคยเขียนมาแล้วใหม่จะมีโครงการอะไรไว้เป็นพิเศษตอนนี้หรือเปล่า

“ผมก็คงไม่มี...ที่เด่นชัดก็คงไม่มีนะอะ เพราะงานเขียนที่ทำอยู่ ก็มีทำอยู่ค่อนข้างจะแน่นอนอยู่แล้ว มีคอลัมน์ มีเขียนโน่นนิด นี่หน่อย เขียนหนังสือเล่มนั้นเล่มนี้ แต่ว่าเรื่องก็คงจะทำต่อไปข้างหน้า ก็อาจจะเป็นนวนิยาย เพราะว่าคิดอยู่เสมอ คิดมานานแล้ว แต่ยังไม่ได้ลงมือก็จะเขียนพวกนิยาย เรื่องสั้นก็คงจะเขียนไปเรื่อย ๆ นะอะ เมื่อมีพล็อต หรือว่ามีสิ่งที่มีควมบันดาลใจที่น่าสนใจพอ ก็คงจะเขียน”

“...คุณวาณิชเธอเป็นนักเขียนที่เรียกว่าจัดอยู่ในอันดับนักเขียนชายดี หรือนักเขียนยอดเยี่ยม เธอมีงานเขียนมาแล้วทุกประเภท และเธอก็พิสูจน์ให้เห็นว่าเธอก็ทำได้ดีทุกประเภท แม้จะไม่ใช่ว่าดีที่สุดในสายตาของคนทุกคน ก็เป็นที่ดีที่สุดของเธอ เชื่อได้เลยว่าเป็นความตั้งใจจริงที่จะเขียนเพื่อผู้อ่านเหมือนนักเขียนคนอื่น ๆ และความตั้งใจจริงนี้เธอมีอยู่เต็มเปี่ยม ไม่ว่าจะได้รับรางวัลหรือไม่ก็ตาม

แ่วว่าข่าวว่าคุณวาณิชเธอริลองแต่งเพลงลูกทุ่ง ก็ไม่น่าแปลกใจอะไร เพราะเธอก็แทรกเพลงไว้ในงานเขียนหลายต่อหลายเรื่อง ใคร ๆ ก็คงชอบเพลงรถเมล์เจ็ทม หรือเพลงเชียร์เห็นผู้กล้าหาญของเธอ ใครจะไปรู้ว่าสักวัน คุณวาณิชอาจจะเป็นนักเขียนอีกคนหนึ่งแต่งเพลงเอง ร้องเอง แล้วก็อัดเทปขายด้วย

ถึงวันนั้น คุณก็ต้องอดหนุนเธออีกนั่นแหละ”

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์